

Meubelen en zilver

Meubelen. De groep meubelen, die het Rijksmuseum met de schenking van het echtpaar De Bruijn-Van der Leeuw verkreeg, omvat hoofdzakelijk Nederlandse stukken uit de 17de en 18de eeuw. Bij het verwerven hiervan moet bij de verzamelaars vooral de wens voorgezeten hebben zich te omringen met meubilair, dat aan praktische eisen beantwoordde en harmonieerde met hun schilderijen en tekeningen, die zozeer het karakter van hun interieur bepaalden. Hun keuze moest dan ook wel in de eerste plaats vallen op meubelen uit de Hollandse 17de eeuw, het tijdperk dat zij zulk een warm hart toedroegen. Ook enige 18de eeuwse Hollandse meubels bleken echter zeer goed te passen in het kader van hun verzameling en het pleit voor de fijne smaak van het echtpaar De Bruijn, dat zij bij hun aankopen, ook op het gebied van meubilair, menig stuk wisten te verkrijgen, dat in de toch reeds zeer geschakeerde collectie meubelen van het Rijksmuseum een lacune vult.

Beziet men de 17de eeuwse meubelen nader, dan herkent men bij verschillende stukken op de achtergrond de verzamelaar, die zich door aandachtige beschouwing van de schilderijen met interieurs uit onze Gouden Eeuw tot in details een beeld van het meubilair uit die tijd heeft trachten

te vormen. Zo behoort de eikehouten betaaltafel (Nr. 93) tot het type, dat men herhaaldelijk op de schilderijen van Gabriël Metsu aantreft. De Zuidnederlandse lage buffetkast (Nr. 91) uit omstreeks 1620 herkent men in verwante vorm op menig Antwerps schilderij, een 'konstkamer' weergevend. Toen beide armstoelen (Nrs 95 en 96) met het vrij zeldzame motief van de armstutten in de vorm van een vrouwenfiguurtje opnieuw bekleed werden, ging de eigenaar voor de wijze van bevestiging met de koperen nagels kennelijk te rade bij schilderijen van Gerard ter Borch, die ons tonen hoe in de 17de eeuw de bekleding van de zitting boven de voorpoten werd aangebracht.

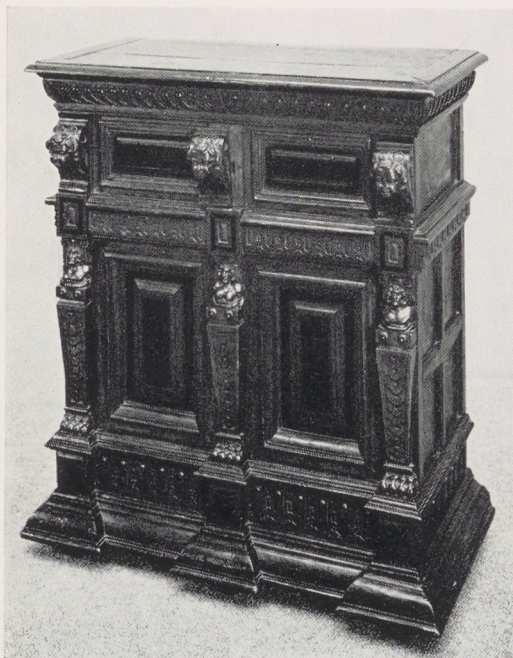
Bij de 18de eeuwse meubelen moeten wij met name melding maken van een drietal met lakwerk en satijnhout versierde stukken (Nrs 101, 102 en 103) die alle voor de verzameling in het Rijksmuseum een aantrekkelijke aanwinst vormen. Onzeker is de herkomst van het met schildpad en ivoor versierde kabinet (Nr. 94), dat door de voorlaatste bezitter in Mexico werd verworven, maar in stijl zeer verwant is aan de in Antwerpen vervaardigde kunstkastjes. Onze kleine verzameling Duits meubilair werd voorts verrijkt met een vroeg 17de eeuwse eikehouten kleine bruidskist (Nr. 90), die herinnert aan het werk van Hans

Gudewerth de Oude en in de omgeving van Flensburg moet zijn ontstaan.

Zilver. Het kleine met zilver omklede notitieboekje uit het begin van de 17de eeuw vormt voor onze afdeling zilver een bijzonder te waarden aanwinst, waarvan de betekenis nog verhoogd wordt door de er in aangebrachte op zilver gegraveerde portretten van de Prinsen Maurits en Frederik Hendrik. De zilveren tabaksdoos uit 1750 tenslotte ontleent in het bijzonder zijn waarde aan het parelmoeren reliëf dat het deksel siert en van de hand is van I. S. Barckhuysen, een Hollandse 18de eeuwse parelmoerwerker die in ons museum nog met geen enkel werk vertegenwoordigd was.

Afb. 41. Eikehouten bruidskist met voorstellingen uit de geschiedenis van Simson. Sleeswijk-Holstein, omstreeks 1600, cat. nr. 90

Afb. 42. Miniatuurkastje van eikehout. Zeeland, 1ste helft 17de eeuw, cat. nr. 92. H. 70 cm.

Afb. 43. Armstoel van notehout. Nederland, omstreeks 1650, cat. nr. 95

CATALOGUS VAN DE MEUBELN EN HET
ZILVER

89. Tafeltje van notehout op vier kolompoten. Onder het blad een lade.

Italië, 16de eeuw. H. 68 B. 68,5 D. 47

90*. Bruidskist van eikehout. Aan de voorzijde reliëfs omgeven door hermkaryatiden en rolwerkmotieven. Het linker reliëf vertoont Simson doodt de leeuw, het rechter Simson verslaat de Philistijnen.

Sleeswijk-Holstein, omstreeks 1600

H. 50 B. 85 D. 50

Afkomstig uit de verzameling Enthoven.

91. Buffetkast van eikehout. Twee deuren met schelpvormige boogvullingen. Op de middenstijl en hoekstijlen hermkaryatiden. Boven de deuren een schuiflade.

Zuidelijke Nederlanden, omstreeks 1620.

H. 120,5 B. 144 D. 63

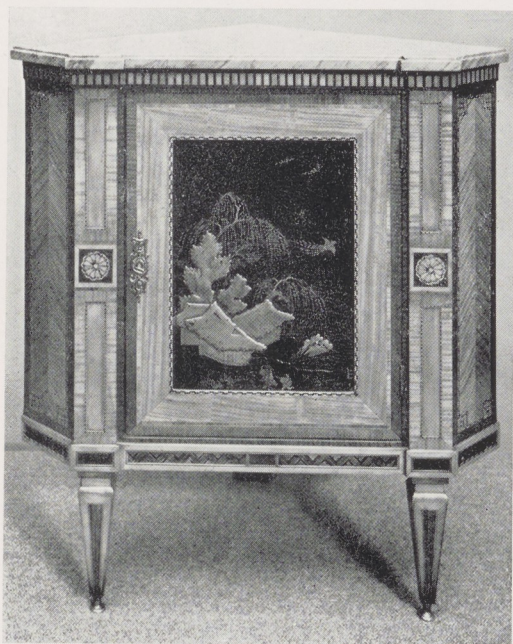
92*. Miniatuurkastje van eikehout versierd met ebbenhout. Op de stijlen karyatiden en cherubkopjes. Twee deurtjes in het boven- en onderkastje; daartussen twee laatjes.

Zeeland, 1ste helft 17de eeuw. H. 70 B. 61 D. 29,5

93. Betaaltafel van eikehout. Flesvormige door geprofileerde sporten verbonden poten. De regels onder het schuifblad versierd met gestoken vlechtband.

Noordelijke Nederlanden, omstreeks 1630.

H. 78,5 L. 111,5 B. 81

Afb. 44. Hoekkastje versierd met een Japans lakpaneel. Nederland, omstreeks 1780, cat. nr. 102

94. Kabinet belijmd met schildpad, ivoor, palissander-, ebbenhout en andere houtsoorten. Aan de voorzijde in het midden vier boven elkaar geplaatste laden, ter weerszijden zes dubbele laden. Het voorbord van de middelste lade vertoont een boogstelling. Zuidelijke Nederlanden (?), 17de eeuw.

H. 91,5 B. 128 D. 43

95*. Armstoel met geslingerde poten en verbindingsposten. De armstukken worden bekroond door een tot onder het middel weergegeven vrouwenfiguur. Een dergelijke of dezelfde stoel kwam voor op een van 26-29 november 1912 bij Fr. Muller te Amsterdam gehouden veiling (Cat. no. 913).

Nederlands, omstreeks 1650. H. 88,5 B. 63 D. 43

96. Dergelijke armstoel. De armstoel wordt bekroond door een tot boven het middel weergegeven vrouwenfiguur.

Nederland, omstreeks 1650.

H. 88,5 B. 58,5 D. 42,5

97. Stoel van notenhout met rietbekleding op zitting en rug. De verbindingspost van de voluutvormige voorpoten en de bovenregel van de rug vertonen in grof snijwerk een kroon dragende kindertjes. Nederland, omstreeks 1680. H. 120,5 B. 49 D. 40

98. Klok belijmd met thujawortelhout. De kap rust op vier kolonetten en is aan de bovenzijde boogvormig. Op de wijzerplaat de naam van de uurwerkmaker William Gib, Rotterdam.

Nederland, omstreeks 1700. H. 260 B. 56,5 D. 29

99. Kastje belijmd met roze- en palissanderhout. Aan de voorzijde een jaloeziedeur. De voorpoten S-vormig.

Nederland, omstreeks 1770. H. 77,5 B. 63 D. 34,7

100. Kastje, belijmd met roze- en palissanderhout. Aan de voorzijde een jaloeziedeur, waarboven een lade met koperen beslag.

Nederland, omstreeks 1780. H. 76 B. 78,5 D. 45

101. Kastje belijmd met satijnhout en andere houtsoorten. De deur is versierd met een lakpaneel in goudlak op zwarte grond.

Nederland, omstreeks 1780. H. 81,8 B. 66 D. 32,5

102*. Hoekkastje, belijmd met satijn-, ebbenhout en andere houtsoorten. Het deurtje is versierd met een Japans lakpaneel in goudlak op zwarte grond. Blauw-grijs geaderd marmieren blad.

Nederland, omstreeks 1780.

H. 86,3 B. 77,5 D. 54,5

103. Ovale tafel belijmd met satijnhout en andere houtsoorten. De regels zijn versierd met lakpaneeltjes door koperen trekkers afgewisseld.

Nederland, omstreeks 1780. H. 74 L. 78 B. 51

104. *Barometer en thermometer.* De schaalplaten en kwikbuizen zijn aangebracht op een notehouten bord, bekroond door een segmentvormig fronton met opgaande zon.

Op de middelste schaalplaat de naam van de vervaardiger: Ruspinus, Amsterdam.

Amsterdam, omstreeks 1790.

H. ca. 120 B. 24 D. 9,5

105*. *Notitieboekje*, met zilver omkleed, uitgezaagd en gegraveerd met groteskenornament om een ovaal medaillon. In het rolwerk vrouwelijke halffiguren, maskerons en twee eekhoortjes. De rug heeft twee open rozetten, passende in vierkanten tussen drie ribbels. In een verdieping van de eveneens beklede binnenzijde van het voorplat een uitklapbare zonnwijzer, een kompas en gegraveerde portretmedaillons van een man en een vrouw, waaronder Fortitudo en Fides als putti.

Inhoud: een spiegeltje en de gegraveerde portretten van de prinsen Maurits en Frederik Hendrik

naar C. v. d. Passe, voorkomende in de Nassouischen Oraignienboom. Utrecht, 1615.

Nederlands werk, ca. 1615. 9,5 × 5,7 cm.

Afkomstig uit de verzameling Mr. Th. Stuart te Amsterdam.

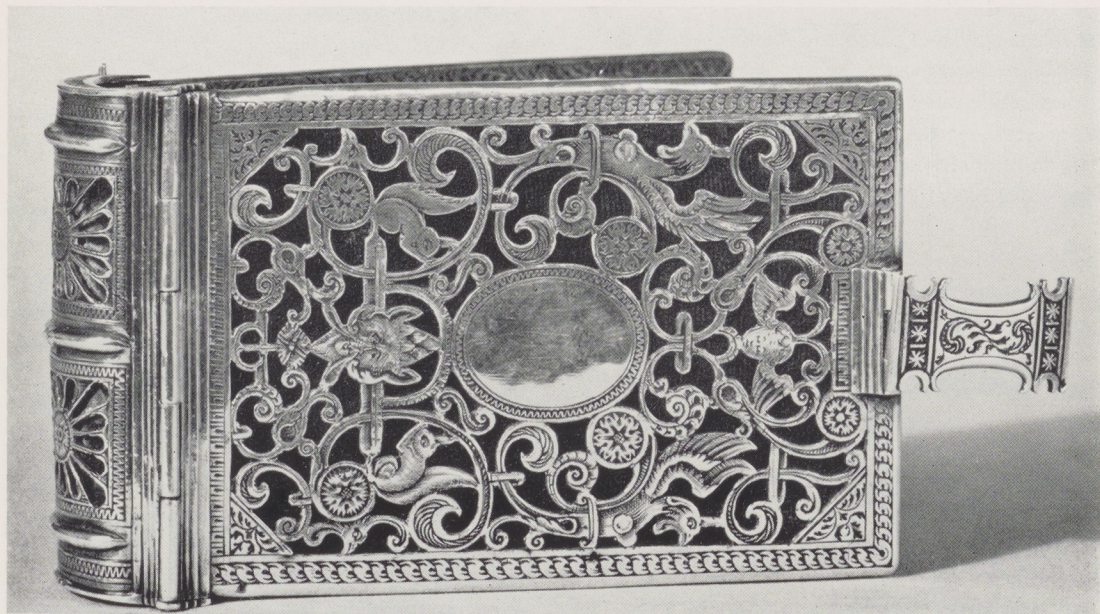
106*. *Zilveren tabaksdoos* met parelmoeren deksel, waarop een gesneden bijbelse allegorie, gesigneerd door I. S. Barckhuysen (1684-1760). Voorstelling: Christus, tronende op de regenboog, omgeven door engelen van wie twee tezamen een banier met Christus-monogram omhoog houden en een ander een schriftrol toont met 'Wendt u tot Mij en wordt behouden alle gij lieden der aerde. Jesaias XLV, V. 22'. Vrouwenfiguren en hun gevolg verzinnebeelden de vier werelddelen.

H. 7,2 cm. B. 15 × 12,5 cm.

Afkomstig van de overgrootvader van de schenker, de heer I. H. de Bruijn.

De doos gemerkt: Zutphen. 4/z (1750), meester-teken PS van Peter Schemkes (Cat. Tent. Gelders zilver, Arnhem 1955, lijst no. 300).

Afb. 45. Zilveren boekbandje. Nederland, ca. 1615, cat. nr. 105

Mauritius D. G. Princeps Au-
ria Comes Nassau etc.

Henricus Fred. D. G. natus Auria
Pr. Comes Nassau etc.

Afb. 46 en 47. Op zilver gegraveerde portretten van Maurits en Frederik Hendrik. Naar C. van de Passe, cat. nr. 105

Afb. 48 en 49. Zilveren tabaksdoos met parelmoeren deksel door I. S. Barckhuysen met aan Jesaja ontleende voorstelling, 1750, cat. nr. 106

